

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Історія та теорія музики»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНСТРУМЕНТОВКА

Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»

Дніпро 2019

ВІДОМОСТІ ПРО ВИКЛАДАЧА:

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
ПІБ	Брондзя Валентина Миколаївна
Науковий ступінь	
Наукове звання	заслужений діяч мистецтв України
Посада	викладач кафедри «Історія та теорія музики» Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки
Місце роботи	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки
Адреса кафедри	м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 226
Контакти	097 215 38 10
E-mail	<i>musa579@ gmail.com</i>
Консультації	
Час	відповідно до графіку і консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри
Місце	Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки, м. Дніпро, вул. Ливарна, 10, каб. 226

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Інструментовка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво». Згідно навчального плану Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки, дисципліна «Інструментознавство» є вибірковою.

Програмою навчальної дисципліни «Інструментовка» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- Основи інструментознавства.
- оволодіння знаннями можливостей музичних інструментів;
- оволодіння технічними прийомами інструментування творів різних жанрів,
 - практичним транспортуванням;
 - основні відомості по оформленню партитур різних складів та оркестрів;
- особливості записи партитур, в тих загальноприйнятих умовних системах викладу, які відрізняють її від запису фортепіанної фактури.
 - технічні прийоми оркестровки, що є наслідком виразно-сміслового

значення самого істоти музичного тексту.

- знакові і графічні позначення інноваційних прийомів авангардної музики ХХ і ХХІ століть (сучасна нотна графіка).
- вибір складу оркестру або ансамблю відповідно до жанру музики;
- вміння аранжувати (перекладати) фрагменти фортепіанної фактури в оркестрову тканину різних складів симфонічного оркестру.

2.ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			II-III
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т. ч:	40		
лекції	-		-
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	-		-
індивідуальні заняття	40		
Самостійна робота, у т. ч:	50		
підготовка до аудиторних занять	20		
підготовка до контрольних заходів	20		
виконання курсового проекту або роботи	-		-
працювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	10		
Форма підсумкового контролю	залік		III

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ

(згідно стандарту вищої освіти України)

- 1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- 2.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Програмні результати навчання:

1. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
2. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Група струнних смичкових інструментів.

ТЕМА 1. Група струнних смичкових інструментів. Струнний оркестр.

Загальний огляд групи струнних смичкових інструментів. Налаштування. Аплікатура. Оркестрові діапазони. Основні штрихи.

ТЕМА 2. Група дерев'яних духових інструментів. Загальний огляд групи дерев'яних духових інструментів. Використання в оркестрі.

Звукоутворення, родові дерев'яні інструменти, лабільні (губні) та лінгвальні (язичкові) інструменти, темброві можливості інструментів, схеми з'єднань між собою та із струнною групою.

Змістовий модуль 2. З'єднання інструментів.

ТЕМА 3. З'єднання дерев'яних духових і валторн із струнною групою.

В темі розглядається: Мелодія у духових на фоні струнних.

Підкреслення і подвоєння окремих голосів тканини за допомогою духових.

Зіставлення ансамблів струнних і дерев'яних духових інструментів.

ТЕМА 4. Малий симфонічний оркестр.

В темі розглядається: Особливості оркестрової фактури. Аналіз партитур (Чайковський. Євгеній Онегін : вступ; сцена і аріозо Ленського, сцена листа; Лядов. 8 російських народних пісень; Шостакович. Симфонія №9, ч.2). Функціональне ділення оркестрової фактури в музиці гомофонно-гармонійного складу.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Група мідних духових інструментів.

ТЕМА 5. Група мідних духових інструментів. З'єднання мідних інструментів з дерев'яними.

В темі розглядається: загальний огляд групи мідних духових інструментів.

Схожість і відмінність в звучанні інструментів, що входять до її складу.

Використання групи мідних духових інструментів в оркестрі.

ТЕМА 6. Група ударних інструментів. Арфа, фортепіано, челеста, орган.

В темі розглядається: загальний огляд ударних інструментів.

Використання їх технічних і виразних можливостей в музиці різних епох і стилів. Роль ударних інструментів в загальному звучанні оркестру. Арфа і основи техніки нотації для неї. Фортепіано, челеста. Орган. Загальне поняття про основи його пристрою і техніку нотації для нього.

Змістовий модуль 4. Великий симфонічний оркестр.

ТЕМА 7. Великий симфонічний оркестр.

В темі розглядається: склади великого оркестру : парний, потрійний; інші види. Основні властивості великого оркестру. Оркестрова фактура в цілому. Різноманітність функціональної будови оркестрової фактури в музиці різних стилів. Формотворне значення оркестрових засобів. Основні види оркестрового варіювання. План оркестровки творів в цілому. Поняття про темброво-динамічну драматургію.

ТЕМА 8. Основні тенденції і напрями в сучасній інструментовці.

В темі розглядається: Функціональна інструментовка. Подальший розвиток принципів і прийомів функціональної інструментовки у бік посилення конструктивно-лінійного початку в оркестрі, як відображення загальної еволюції сучасної музики, для якої характерна зростаюча роль поліфонії в усіх її різноманітних проявах. Деякі загальні тенденції в сучасній інструментовці. Аналіз партитур. Вибір партитур, при вивченні яких студент може ознайомитися з принципами і прийомами, близькими його власним творчим спрямуванням, удосконалити свою індивідуальну техніку.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1 Група струнних та дерев'яних інструментів												
Тема 1. Група струнних смичкових інструментів. Струнний оркестр	11				5	6						
Тема 2. Група дерев'яних духових інструментів. Загальний огляд групи дерев'яних духових інструментів. Використання в оркестрі.	11				5	6						
Разом - змі. модуль 1.	22				10	12						
Змістовий модуль 2. З'єднання дерев'яних духових і валторн												
Тема 3. З'єднання дерев'яних духових і валторн із струнною групою.	12				6	6						
Тема 4. Малий симфонічний оркестр.	13				7	6						
Разом змі. модуль 2	25				13	12						
Модуль 2												
Змістовий модуль 3 Група мідних духових інструментів												
Тема 5. Група мідних духових інструментів. З'єднання мідних інструментів з дерев'яними.	11				5	6						
Тема 6. Група ударних інструментів. Арфа, фортепіано, челеста, орган.	11				5	6						

Разом – зм. модуль 3	22			10	12						
Змістовий модуль 4. Великий симфонічний оркестр											
Тема 7. Великий симфонічний оркестр.	12			4	8						
Тема 8. Основні тенденції і напрями в сучасній інструментовці.	9			3	6						
Разом – зм. модуль 4	21			7	14						
Усього годин:	90			40	50						

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оформлення нотного тексту в групі струнних смичкових інструментів. Струнний оркестр – партитура.	6
2	Оформлення нотного тексту в групі дерев'яних духових інструментів.	6
3	Партитура камерного оркестру. З'єднання дерев'яних духових і валторн із струнною групою.	6
4	Інструментовка фрагментів для малого симфонічного оркестру.	6
5	Оформлення нотного тексту в групі мідних духових інструментів. З'єднання мідних інструментів з дерев'яними.	6
6	Особливості запису ударних інструментів. Арфа, фортепіано, челеста, орган.	6
7	Великий симфонічний оркестр. Партитура.	8
8	Аналіз партитур. Основні тенденції і напрями в сучасній інструментовці.	6
17	Всього за навчальним планом	50

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
 - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
 - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
 - практичні (вправи, практичні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
 - методи контролю та самоконтролю у навчанні;
 - бінарні (поєднання теоретичного, наочного практичного ...) методи

навчання.

1. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

7.Форми і методи контролю.

Поточний контроль включає до себе перевірку засвоєння матеріалу тем курсу, виконання письмових завдань, відпрацювання академічних заборгованостей.

Модульний контроль – включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу (змістовний модуль) згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та письмових завдань, проведення рубіжного атестування.

Підсумковий контроль – проводиться з метою оцінки результатів навчання та здійснюється у формі проведення семестрового заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом. . Якщо студент виконує у встановлений час всі завдання то підсумковий контроль може мати вигляд суми попередніх результатів. Підсумковий контроль проводиться за бажанням студента або викладача (в разі необхідності).

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Модуль I				Підсумковий тест (залік)	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
<i>Практичні заняття,самостійна робота контрольні роботи, тощо</i>				Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		
25	25	25	25		
50		50			
100					
Модуль II				Підсумковий тест (залік)	Сума балів
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4			
<i>Практичні заняття,самостійна робота контрольні роботи, тощо</i>				Проводиться за бажанням студента для підвищення рейтингу	100
Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8		
25	25	25	25		
50		50			
100					

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	5	відмінно
82 – 89	B	4	добре
74 – 81	C		
67 – 73	D		
60 – 66	E	3	задовільно
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

11 Критерії оцінки знань і вмінь:

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

у випадках, коли студент глибоко й впевнено засвоїв весь матеріал, послідовно, логічно вірно його відтворює. Може пов'язати теоретичні та практичні сторони дисципліни: знає різновиди оркестрів та правила оформлення ансамблевих та оркестрових партитур, окремих партій та груп інструментів, їх діапазони та регістри, основні штрихи та технічні можливості; володіє навичками інструментовки, виявляє вміння самостійно і творчо вирішувати художні завдання з аранжування фрагментів або невеликих творів, не допускає при цьому помилок.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C

у випадках, коли студент знає програмний матеріал, може вірно використовувати теоретичні положення й володіє навичками при виконанні інструментовки, але допускає незначні помилки.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	67 – 73	D
	60 – 66	E

у випадках, коли студент засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в особливостях використання груп музичних інструментів, припускається помилок або неточностей при запису оркестрової партитури, має складнощі при виконанні письмових завдань.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
------------------------	-----------------------	----------------

Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0 – 34	F

у випадках, коли студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує письмові роботи по інструментовці..

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Банщиков Г. Законы функциональной инструментовки. СПб., 2003.
2. Белявіна, Н. Д. Инструментознаводство: історія виникнення, побутування та професійного розвитку струнних інструментів: навч. посіб. Ч.1. Київ: ДАКККіМ, 2002. 84 с.
3. Бровко В. Азбука аранжировки. СПб.: Композитор, 2004. 84 с.
4. Вовк Р. А. Инструментознаводство: оркестр. духові та удар. інструменти: навч. посіб., Київ. Ін-т музики ім. Р. М. Глієра. Київ: ДКС Центр, 2012. 167 с
5. Гаранян Г. Основы эстрадной и джазовой аранжировки. Фонд Георгия Гараняна, 2010. 256 с.
6. Дrajниця Л.Л. Инструментознаводство (інструменти духових оркестрів): навч. посіб., Львів: Нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Л.: ЗУКЦ, 2011. 168 с.
7. Лебедєв В.К. Словник-довідник з інструментознаводства: навч. посіб. Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. 164 с.
8. Овчарова С.В., Овчаров В.С. Инструментування творів для капели бандуристів з оркестровою групою: навч.-метод. посіб. Дніпро: Ліра, 2017. 44 с.
9. Овчарова С.В., Овчаров В.С. Инструментування творів для капели бандуристів та струнного оркестру: навч.-метод. посіб. Дніпро: Ліра, 2017. 36 с.
10. Хащеватська С. С. Инструментознаводство. Підручник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. 256 с.

Додаткова:

1. Блюм Д. Краткий курс инструментоведения. Москва, 2008.
2. Богданов В. Історія духового музичного мистецтва України. Харків, Основа, 2000.
3. Грузін І.О., Семеряга В.О., Юшин Г.О., Потапов Я.О. Твори для

- духових інструментів композиторів Дніпропетровщини. Дніпро, Ліра, 2018. 80с.
4. 4.Мальтер Л. И. Таблицы по инструментоведению: инструменты симфонического, духового, эстрадного и русского народного оркестров, электроинструменты, певческие голоса. Санкт-Петербург, 2014.132 с.
 5. 5.Кожухарь В. И. Инструментоведение. Симфонический и духовой оркестр: учебное пособие. Санкт-Петербург [и др.]: Планета музыки: Лань, 2009. 318 с.
 6. Толмачев Ю. А. Духовые инструменты. История исполнительского искусства. Учебное пособие. Лань, 2015. 288 с.
 7. 7.Чулаки М.И. Инструменты симфонического оркестра. Москва: Музыка, 2007. 96с

Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси

1. Дніпропетровська державна обласна універсальна наукова бібліотека
[http:// www.libr.dp.ua/](http://www.libr.dp.ua/)
2. Національна бібліотека України ім. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Народна бібліотека України
[http://www. biglib.com.ua/](http://www.biglib.com.ua/)
4. Бібліотека української літератури
[http://www. ukrlib.by.ru/](http://www.ukrlib.by.ru/)
5. Харківська музично-театральна бібліотека
[http://www. artlib.iatp.org.ua/](http://www.artlib.iatp.org.ua/)

